

ใบความรู้เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำ : คำสรรพนาม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง เปิดประตูสู่โคลงโลกนิติ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำ : คำสรรพนาม
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ความหมายของคำสรรพนาม

คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนาม

หน้าที่ของคำสรรพนาม

คำสรรพนามทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับคำนาม

ชนิดของคำสรรพนาม

คำสรรพนาม มี ๕ ชนิด ได้แก่ คำบุรุษสรรพนาม คำสรรพนามถาม คำสรรพนามชี้เฉพาะ คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ และคำสรรพนามแยกฝ่าย ดังนี้

๑. คำบุรุษสรรพนาม คือ คำสรรพนามที่ใช้ระบุแทนบุคคล (สัตว์ ต้นไม้ วัตถุ หรือความคิด) เพื่อบอกว่าเป็นผู้พูด ผู้ที่พูดด้วย หรือผู้ที่กล่าวถึง แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด

๑.๑ คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ ใช้แทนผู้พูด เช่น ฉัน ดิฉัน กระผม

๑.๒ คำสรรพนามบุรุษที่ ๒ ใช้แทนผู้ที่พูดด้วย เช่น เธอ คุณ ฝ่าบาท

๑.๓ คำสรรพนามบุรุษที่ ๓ ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึง เช่น เขา ท่าน พระองค์

คำบุรุษสรรพนามในแต่ละภาษาสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมและการมองโลกที่แตกต่างกัน คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยแสดงวัฒนธรรมการใช้ภาษาหลายประการ ได้แก่ แสดงสถานภาพความอาวุโส เพศ ความสุภาพ ความสนิทสนมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง หรือผู้ที่กล่าวถึง

๒. คำสรรพนามถาม คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนคำนาม และใช้แสดงคำถามในขณะเดียวกัน ภาษาไทยมีเพียง ๓ คำ ได้แก่ ใคร อะไร ไหน เช่น

- ใคร เขียนจดหมายฉบับนี้

- เธอกำลังทำอะไรอยู่

- ไหนขนมที่เธอซื้อมา

๓. คำสรรพนามชี้เฉพาะ คือ คำสรรพนามที่ใช้บอกระยะใกล้ไกล มี ๘ คำ ได้แก่ นี่ นั้น โน่น นั่น นี่ นั้น โน่น นั่น

- นี่ นั้น โน่น นั่น ใช้ตามหลังกริยา หรือขึ้นต้นประโยคก็ได้ เช่น

ดูโน่นซิ

นี่กระเป๋າของใคร

- นี่ นั้น โน่น นั่น ต้องใช้ตามหลังคำบุพบทเสมอ เช่น

ตรงนี้ไม่ควรวางของ

มีอะไรอยู่บนนั้น

*** ข้อควรระวัง** “คำสรรพนามชี้เฉพาะ” มีรูปซ้ำกับ “คำบอกกำหนดชี้เฉพาะ” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ขยายคำนาม ดังนั้น การพิจารณาว่า นี่ นั้น โน่น นั่น นี่ นั้น โน่น นั่น เป็นคำชนิดใด จึงต้องพิจารณาจากตำแหน่งที่ปรากฏในประโยค คือ “คำบอกกำหนดชี้เฉพาะ” ใช้ตามหลังคำนามและปรากฏติดกับคำนาม หรือปรากฏหลังคำนาม โดยมีคำลักษณนามคั่น แต่ “คำสรรพนามชี้เฉพาะ” จะใช้ขึ้นต้นประโยคหรือปรากฏหลังคำกริยาหรือคำบุพบท เช่น

คำสรรพนามชี้เฉพาะ

- นี้ของใคร
- ตรงนั้นอยู่ไกลออกไปมาก
- ที่โน่นมีนักเรียนไม่กี่คน

คำบอกกำหนดชี้เฉพาะ

- หนังสือนี้ของใคร
- เกาะนั้นอยู่ไกลออกไปมาก
- โรงเรียนโน้นมีนักเรียนเพียงไม่กี่คน

๔. คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ คือ คำสรรพนามที่ไม่ระบุหรือกำหนดแน่นอนว่าหมายถึงผู้ใด อะไร สิ่งใด หรือสถานที่ใด ได้แก่ ใคร อะไร ไหน เช่น

- เรื่องนี้เขาไม่ได้บอกใครเลย
- เขาจะพูดอะไรก็เรื่องของเขา
- อยู่ไหนก็ไม่สะดวกเท่าบ้านเรา

“คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” แม้จะมีรูป ใคร อะไร ไหน เหมือน “คำสรรพนามถาม” แต่ก็มีเนื้อความแตกต่างกัน คือ “คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” จะมีเนื้อความเป็นประโยคบอกเล่า แต่ “คำสรรพนามถาม” จะมีความหมายเป็นประโยคคำถาม

“คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” อาจมีรูปซ้ำกับ “คำบุรุษสรรพนาม” บางคำ ได้แก่ ท่าน เรา เขา (แต่จะมีความหมายต่างกัน) หรืออาจอยู่ในรูปคำซ้ำ ได้แก่ ใคร ๆ อะไร ๆ ไต ๆ อื่น ๆ เช่น

- เขาลือกันว่าพี่ชายของเธอน่ารัก
- เทศกาลสงกรานต์เราเล่นสาดน้ำกันทั่วประเทศ
- ใคร ๆ ก็ชอบเค้กร้านนี้
- แม่ครัวซื้อผัก หมู ไข่ และอื่น ๆ

* **ข้อควรระวัง** “คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” บางคำ เช่น อื่น ไหน มีรูปซ้ำกับ “คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ขยายคำนาม ดังนั้น การพิจารณาว่าเป็นคำชนิดใด จึงต้องพิจารณาจากตำแหน่งที่ปรากฏ ในประโยค คือ “คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ” ใช้ตามหลังคำนามและปรากฏติดกับคำนาม หรือปรากฏหลังคำนาม โดยมีคำลักษณนามคั่น แต่ “คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” จะใช้ขึ้นต้นประโยค หรือปรากฏหลังคำกริยา หรือคำบุพบท เช่น

คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ

- ฉันชอบเค้ก ลูกอม และอื่น ๆ
- ผมนอนไหนก็ได้ทั้งนั้น

คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ

- ของชั้นอื่น ๆ มีคนจองแล้วทั้งนั้น
- บ้านไหนถูกโจรขึ้นก็ให้ไปแจ้งความเสีย

๕. คำสรรพนามแยกฝ่าย คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนคำนามหรือคำบุรุษสรรพนามที่อยู่ข้างหน้า เพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่ายหลายส่วน แต่ละฝ่ายแต่ละส่วนแยกกันทำกริยาใดกริยาหนึ่งหรือมากกว่าคำสรรพนามแยกฝ่าย มี ๓ คำ ได้แก่ ต่าง บ้าง กัน

ต่าง : ใช้แทนนามข้างหน้าเพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายทำกริยาเดียวกัน

- เราต่างคนต่างอยู่จะดีกว่า

บ้าง : ใช้แทนนามข้างหน้าเพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายทำกริยาต่างกัน หรือเป็น

กรรมของคำกริยาต่างกัน

- นักเรียนเหล่านั้นบ้างกินอนบ้างกินนั่ง

กัน : ใช้แทนคำนามหรือคำบุรุษสรรพนามข้างหน้า เพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่าย แต่ละฝ่าย

ทำกริยาอย่างเดียวกันกับอีกฝ่ายหนึ่ง

- พวกเขาโกรธกันแล้ว
- พี่น้องคู่นี้ก็ช่วยเหลือกันเสมอมา